

Czakó Gábor

Rémmesék

Baljobb

– Szerintem a világ s Magyarország összes baja abból származik, hogy az emberek nem tudják megkülönböztetni a két kezüket. Hol a jobbat vélik balnak, hol a balt jobbnak, s összevissza döntenek – szögezte le Édesszájú Lóorvos, aki máskülönben inkább nevezhető bágyatag férfiúnak, mint határozottnak, de ez a gondolat most oly vadul tört át a lelkén, akár az Ős-Duna Dévény szorosán.

Bencze tanár úr bólintott, majd ivott egy korsó bodzaszörpöt.

– Bizonyára ismerős a sajtóból az az ifjú hölgy, aki mostanában sokat szerepel az egyik ateista párt hívő tagozatának szószólójaként. Nos, én őkelmét nemrég tanítottam, mi több, érettségiztettem hittanból a b.-i gimnáziumban.

– Nem sikerült beleverni a hittudományt? – kérdezte Szépasszony, és föltöltötte a hitoktató korsóját a maga készítette friss bodzaszörpből.

– A hitet se? – egészítette ki a kérdést Szőlősgazda, aki a bodzaszezonban kissé mellőzöttnek érezte magát.

Bence tanár folytatta.

– A leányzó rettenetesen izgult az érettségi előtt, mert bizony nem tanult semmit. Megpróbáltam megnyugtatni. Figyelj, kislány. A tételeket ki fogom teríteni magam elé. A bal kezemnél lesz az egyes, és utána sorban a többi. Mire ő: De ha én így szemben állok a tanár úrral, akkor melyik lesz a tanár úr bal keze?

Ha...

Szépasszony nem lett volna az, aki, ha nem tud valami olyasmit, amit a férfiak. Netán különbet. Az persze senki előtt nem világosodott meg, hogyan jutott a meséjéhez. Nem titkolózott, persze, hogy nem, ő soha, ő egyszerűen maga volt a titok. Csacsogott, minden részletet aprólékosan ecsetelt, ám végül mégsem tudta meg senki sem, hogy kivel, hogyan, mikor, hol esett meg az, hogy...

– Az én kedveseim gyermeket vártak. Már volt egy nagyobbacska, négyesztendős fiúk, Attila, amikor ez a beszélgetés megtörtént. Hogy szavamat ne felejtsem, az én kedveseim olyan fajták, akik nem nyitják ki karácsony előtt a véletlenül megtalált csomagot, tehát nem kérdezték meg, sőt elutasították a szülésorvos igyekezetét, hogy megsúgja nekik a jövő gyermek nemét. Így aztán volt miről beszélgetniük marosvásárhelyi kertjük diófája alatt. Mi legyen a neve a kicsinek, ha fiú lesz, ha kislány.

Attilát roppantul érdekelte a téma, izgatottan hallgatta szülei eszmecserejét: Csenge lesz-e vagy Kincső? Netán Örs?

Óvatosan ő is megszólalt:

– S mi lesz, ha román lesz?

Hamvas társaság

Rezesorrú Drámaíró közismerten nagy rajongója vala Hamvas Bélának, a múlt század legnagyobb magyar gondolkodójának, így nem csoda, hogy meghívogatták olykor Béla bácsi más tisztelői is.

– Éppen ilyen Soproni Kékfrankost ittunk az sz.-i Hamvas-körben, mert *A bor filozófiájának* olvasói és hívei legfőljebb titokban fogyasztanak sört.

– Helyes! – állapította meg Szőlősgazda.

– Sőt, jócskán akad köztük buddhista és mindenféle szinkretista – közös tanítónk iránti odaadó, ám félreértett tiszteletből. Hamvas ugyanis nagy kört tett a szellemi világban, de élete zenitjén visszatért kiindulópontjához, a kereszténységhez, mert meggyőződött arról, hogy „Jézus valóban Isten fia volt”, bűnbánatot is gyakorolt ezzel a sóhajjal: „Atyám, bocsásd meg, hogy valaha is személytelennek gondoltalak!”

– Nos, üldögtünk, beszélgettünk a kora nyári délutánon, miközben rajzoltak körülöttünk a szúnyogok. Lekaptam egyet a levegőből, mire rosszálló zúgás támadt a szobában: huúúú!

– Elszégyellte magát? – kérdezte Szépasszony.

– Túl öreg vagyok már ahhoz, és túlságosan szerencsés. Nem telt bele fél perc sem, máris újra ott zümmögött az orrom előtt egy másik kis ronda vérszívó: Ide nézzetek, megúsztá! Mire a többiek boldogan: huúúú!

Hunmese

Szőke adjunktus Szőlősgazda lelkét ápolgatta. Történt ugyanis, hogy a Mindennél is Többet Tudás Akadémiájának ülését látogatták meg, ahol a borok mestere súlyos lelki sebet kapott. Szépasszony szalonjában közismert volt, hogy Szőlősgazda a hun–magyar folytonosság lelkes híve; ez ügyben – akár a borban – nem ismer tréfát.

– Figyelmeztettem, hogy ne menjünk be, de kötötte az ebet a karóhoz, hogy ő kíváncsi az esetleges ellenvéleményekre is, mert családjá a tudományt a filoxé-ravész ideje óta fölöttebb tiszteli, s ő hajlandó minden értelmes és szakszerűen indokolt érvet megfontolni.

– Így igaz – bólintott súlyos fejével az érintett, és ó-furmintot töltött a poharakba a saját kancsójából. – Ilyenekre igen, de ezt hallgassák meg. Fölírtam az elől-hátul, sőt középen is doktor főszónok három fő mondatát.

Koccintás után elővette szivarzsebéből kicsiny irkáját: – Tekintsék holmi szillogizmusnak: Első mondat: „Összesen három hun szó maradt fenn, melyek közül kettő szláv.” Második mondat: „A hunok valószínűleg valamilyen török nyelven

beszéltek.” Harmadik mondat: „A magyarok és hunok közt nincs (nyelv-) rokonság.” Most mondják meg, mi ez így egy kupacban?

– Zagyvaság – mosolygott Szépasszony.

– Ez vó’na a tudomány? – háborgott Szőlősgazda.

– Hát persze! – nevetett a beavatottak fensőbbiségével Barna adjunktus. Aztán kissé elfancsalodva hozzátette: – Ilyen a mi kenyérünk. Irigyli valaki?

Kegyelet

Barna adjunktus erdélyi útjáról hazatérve vert kenyérrel, édes ordával, juh-sajttal kínálgatta a Szépasszony szalonjában összegyűlt kalandosokat. Mesét is hozott nekik a Hargitáról.

– Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy jóképű, jófejű székely legény: még akár papnak is állhatott volna, de ő inkább részeges lett. Akkorákat nyakalt néha, hogy szinte kiitta magát a világból. Olykor több napra. Történt egyszer, hogy este elkarikázott a kocsmából, s másnap nem került elő. Harmadnap sem, egy hét múlva sem. Szülei ekkor kerestették, rendőrséggel köröztették, de nyomára nem akadtak. Fél év múlva az esztena közelében találtak egy összeaszott hullát: annak fürtös szőke hajában Andrásra ismertek. No, elsiratták, eltemették, gyászmisét mondatnak érte, sírjára fejfát állítottak.

– Telt-múlt az idő, az örökösnek gondolt Ceausescu-rendszer is megbukott, amikor egyszer csak előkerült András. Ugyanazon a rozszant kerékpáron érkezett, amelyiken áthajtott a túlvilágra. Előbb persze csak Erdély-szerte kerekezett, majd a zöldhatáron áttekert Magyarországra, ahol mindenféle alkalmi munkákból tengődött és iddogált. Ennyit árult el az őt faggatóknak. Azok persze nem nyugodtak, s próbáltak többet kiszedni belőle. Az egyik megkérdezte: Aztán miért jöttél vissza? András elgondolkodott, sokáig szemlélte a sörösüvegének a kicsiny lyuka fölött emelkedő végtelen eget, aztán kibökte: Hogy virágot vigyek a síromra.

Hol volt, aki hol nem volt

– Nekem is van egy székely történetem, családi – szólt Szőke adjunktus.

– Maga székely? – kérdezte Szépasszony.

– Hogyan lehetnék az, amikor csak az anyai nagyszüleim születtek orbaiaknak? Édesanyám már itt, Butapesten látta meg a szmogot. Csak amolyan árnyékszékelynek mondhatnám magamat, ha azok közé tartoznék, akik szeretnek dicsekedni kiszáradt gyökerekkel. De a történetem eredeti.

– Halljuk!

– Nos, dédnagybátyám egyszer csúnyán összeveszett a feleségével. De oly erősen, hogy mindenféle gorombaságokon túl, ahogy a nóta mondja: „tálat, csiprot, fazekakat” is hajigáltak egymás fejéhez. Bácsikám végül kemény pofonokkal zárta le a vitát. Aztán lefeküdtek. Ángyikám az ágyba, nagybátyám az istállóba ment.

Reggel nem jött elő. Egy hét múlva sem, fél év múlva sem. Kerek tizennyolc esztendő telt el, amikor megnyitotta a konyhaajtót, s belépett. Az asszony föluggrott, mintha kísértetet látott volna.

- Hát kend hol volt eddig?
- Künn.

A szavazó joga

Szóke adjunktus gyászszalaggal a karján jelent meg Szépasszony szalonjában. Az ilyesmi nagyjából Tamási Aron idejében ment ki a divatból, s akkor is csak közeli hozzátartozók elhunytá alkalmából viselték a finomabb emberek.

– Béla tanár úr halt meg – felelte az adjunktus az érdeklődők kérdésére. – Emeritus professzor volt a tanszékünkön, de rendszeresen bejárt az egyetemre megoldani a nagy kérdéseket, és kikeresni a doktorjelölt-hallgatók kutatásaihoz himmi-hummi adatokat.

Az egybegyűltek koccintottak Greifenstein Jóska jelentős decsi kékfrankosával a megboldogult egészségére.

– Béla tanár úr azon kevesek közé tartozott, akik a 94-es választáson a nemzeti oldalra szavaztak. A tanszéken a túlnyomó többség az MSZP-re és az SZDSZ-re, s ebből nem is csinált titkot, mint amúgy egyébként szokásos. Nos, teltek-múltak a hónapok, jött a Bokros csomag, s mindenféle húsba vágó intézkedések, többek közt a tudományos kutatást is sanyargatók. Erre az említett túlnyomó többség háborogni kezdett. Béla tanár úr fölemelte hosszú ujjú, száraz kezét a könyvbásta mögül, ahol valami hiábavalóság után nyomozott. Ácsi! Rájuk szavaztatok, noha ismertétek őket, tudtátok, mi következik. Zúgolódní és tiltakozni itt csak Szóke adjunktusnak szabad meg nekem. Ti ezt a jogotokat eljátszotátok, tehát a következő választásig lelkendezzetek és tapsoljatok! Esetleg kussoljatok!

Népek barátsága

– Még létezett a béketábor, a szocializmust építő népek örök és megbonthatatlan testvérbarátsága – kezdte történetét Szóke adjunktus. Ám Barna adjunktus nem lett volna az, aki, ha nem szól közbe:

– Akárcsak ma, bár minden ízében megváltozott, hogy megmaradhaszon régi mivoltában.

Szépasszony töltött neki teát, hogy nyughasson.

Szóke adjunktus folytatta:

– A kies Fölvidéken jártam, a mai Szlovákiában, a mai európai uniós társállamunkban. Kedvem támadt valami helyi finomságra: például valamely enyhén bűdös, ám erősen finom fűstölt sajtra. Bementem hát a városka legfényesebb élelmiszerboltjába, melynek ajtaján tábla hirdette, hogy odabent beszélnek a szlovák mellett németül, angolul, oroszul és magyarul. Ezt biztatásnak vettem, mert ilyen esetekben jól jön a helybeli tanács. Meg is szólítottam az egyik eladóhölgyet magyarul, mire az kígyócsipettként odébb ugrott. Így jártam a többiekkel is. Elvesztettem a fejemet, és kiabálni kezdtem, magyarul persze, hogy mit jelent akkor az a kiírás, hogy itt magyarul is kiszolgálják az embert?

Némi szünet után megszólalt az egyik eladó, kifogástalan magyarsággal:

– Sajnáljuk, uram, de ma éppen szabadnapos az a munkatársunk, aki magyarul beszél.

Tévkenés

A kertekben üvöltőversenyt tartottak a fűnyírók, a motoros permetezők meg a kapagépek. Hiába, sokan azért költöznek kertés házakba, mert nyugalomra és csöndre vágnak. Aztán beszereznek mindent, ami e kettőnek árt, és a felelősséget a szomszédra kenik.

– Ugyanígy áll a dolog a tanügyben is – szögezte le Barna adjunktus. – A szülők az iskolát vádolják gyermekeik nevetlensége és tudatlansága miatt, az iskola a szülőket.

– Én nem vádolok senkit – szólt csöndesen Piroska tanárnő, inkább elmesélem egy friss kalandomat.

– Nosza! – csillant föl Barna adjunktus szeme, lévén Piroska igencsak reávaló: ott karcsú és ott telt, ahol kell – véletlenül sem fordítva.

– A tanterv meghagyása szerint föladtam hetedikeseimnek kötelező olvasmány gyanánt a *Légy jó mindhalálig*-ot. Kellő idő elteltével megkérdeztem a gyerekeket, elolvasták-e már. A többség ógott-mógott, hogy felibe-harmadába', egy fiú viszont azt állította, hogy ő már kétszer is, és baromi jó volt, tele szexszel, verekedéssel. Morajlott az osztály, én is fölkaptam a fejem: Mit olvastál te? Amit a tanárnő föladott. Anyukám hozta ki a könyvtárból. Itt is van nálam. Mutasd. Mutatja: *Légy jó mindhalálig*...